

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster
S2017/05543/FST

Stockholm 2017-12-20

Remissvar på departementspromemorian Ds 2017:49 - Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer

UNICEF Sverige ser positivt på förslaget att omedelbart omhändertagande enligt LVU ska vara möjlig även när ett barn saknar hemvist i Sverige. Skyddslagstiftningen för barn ska vara lika för alla barn som vistas i Sverige. Principen om att barnets bästa alltid ska vara vägledande och ligga till grund för beslut om tvångsvård och omedelbart omhändertagande bör dock förtydligas inom vissa områden. Fokus för svenska myndigheter måste i alla situationer vara det enskilda barnets bästa och behovet av stöd och vård. Ansvariga myndigheter har ett ansvar att tillämpa ett barnrättsperspektiv. Helhetsbedömningar måste göras i varje enskild situation med barnets bästa som utgångspunkt.

Det är positivt att förslaget har som syfte att förtydliga nuvarande bestämmelser för att undvika rättsosäkra tolkningar och tillvägagångssätt vid tillämning av LVU och Bryssel II-förordningen. Detta har visats sig vara nödvändigt bland annat efter den dom från Kammarrätten 2016-04-21 (Mål nr 2740-16) där beslutet om omedelbart omhändertagande upphörde trots att barnet ansågs vara i behov av vård som inte kan avvakta.

Specifika kommentarer

8.2 En ny särskild reglering

UNICEF Sverige tillstryker förslaget att omedelbart omhändertagande enligt LVU ska vara möjlig även när ett barn saknar hemvist i Sverige.

Detta förtydligar icke-diskriminering och likabehandlingsprincipen som är grundläggande principer i barnkonventionen. Enligt barnkonventionen har staten ett ansvar för samtliga barn som vistas i landet och ska inte diskriminera eller behandla barn olika på grund av till exempel rättslig eller social status.

8.4 Kriterier för omedelbart omhändertagande

UNICEF Sverige anser att förslaget bör förtydliga att principen om likabehandling ska gälla genom hela beslutsprocessen och i de utredningar som ligger till grund för ett omedelbart omhändertagande.

Kriterier och beslut får inte grundas på andra bedömningskriterier när det gäller vissa grupper av barn utan samma villkor ska gälla vid utredningar och beslut för samtliga barn. Det kan således vara fördelaktigt att detta tydliggörs i lagförslaget genom förslagsvis en redogörelse för vad bristande omsorg innebär. Ett omedelbart omhändertagande kan till exempel inte grundas på föräldrarnas ekonomiska situation som grundläggande orsak, utan i dessa fall ska andra typer av stödinsatser från socialtjänsten aktualiseras. Likabehandling ska gälla även kring tidiga förebyggande insatser enligt socialnämndens beslut för de barn som vistas i Sverige men saknar formell hemvist.

8.7 Ansökan om fortsatt omhändertagande

UNICEF Sverige anser att förslagen kring ansökan om fortsatt omhändertagande behöver förtydligas för att säkerställa att barns rätt till skydd, vård och stöd är utgångspunkt i ärendet, snarare än fokus på samarbetet med den behöriga utländska myndigheten.

Det behöver klargöras vilken typ av åtgärder som den ansvariga utländska myndigheten behöver vidta för att det svenska beslutet ska upphöra. Så som förslaget är utformat idag är det oklart vilka krav som ställs på de utländska myndigheterna för att de ska anses tagit ställning och formellt övertagit ärendet.

Vid fördröjning och förlängning av omhändertagande måste bedömning av vårdinsatser och mer långsiktigt skydd utredas på samma sätt som för barn med hemvist i Sverige. I de tidsfrister som föreslås, fyra veckor sedan förlängning tre månader i taget, framkommer inte vilket form av vård barnet erbjuds då det inte ställs något krav på vårdplan. Tidsfristen på tre månader med möjlighet till ytterligare förlängning är lång tid för ett så kallat omedelbart omhändertagande. Det framkommer inte heller i förslaget någon övre gräns för antalet förlängningar. I de fall där samarbetet med den utländska ansvariga myndigheten och övertagande av ärendet av olika anledning fördröjs finns det risk att barnet i praktiken hålls kvar utan långsiktig vårdplan under lång tid. För att undvika att dessa barn inte enbart "förvaras" under placeringstiden, behöver krav för vårdplanering tydliggöras.

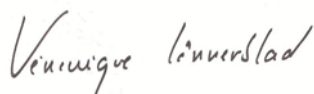
Regleringen måste även i största möjliga mån undvika de fall där den utländska myndigheter åtar sig att överta ärendet men överlämnar barn till vårdnadshavare trots att förutsättningarna för allvarlig bristande omsorg kvarstår.

Övrigt

Enligt skrivelsen är följande lagförslag utformat efter rekommendationerna från det statliga betänkandet om förslag till ny tvångsvård för barn och unga; SOU 2015:71- "*Barns och ungas rätt vid tvångsvård. Förslag till ny LVU*". Att förslagen innebär ett tillägg till nuvarande LVU kan dock ifrågasättas eftersom de huvudsakliga rekommendationerna i utredningen var att upphäva nuvarande LVU och i stället ta fram en ny lagstiftning för tvångsvård av barn. Det bör således säkerställas att nuvarande lagförslag träder i kraft och blir gällande men samtidigt inte hindrar arbetet med utformade av en ny omarbetad tvångsvårdslagstiftning med ett tydligt barnrättsperspektiv.

UNICEF Sverige anser också att det finns andra aktuella rättsområden för de barn som är utsatta EU-medborgare och vistas i Sverige som behöver ses över utifrån ett barnrättsperspektiv. Barnkonventionen, som förväntas bli svensk lag 2020, gäller för samtliga barn som vitas i Sverige. Detta gäller såväl skyddslagstiftningen som övriga rättsområden, till exempel utbildning och hälso- och sjukvård.

UNICEF Sverige

Véronique Lönnerblad
Generalsekreterare

Underlaget är framtaget av Karin Ödquist Drackner, barnrättsjurist UNICEF Sverige. För kontakt och eventuella frågor: karin.odquist@unicef.se